

Stát rozšiřuje datové schránky, do dvou let je má mít čtvrtina Čechů

– TEXT – Alžběta Vejvodová

Poslanci chtějí přimět občany, aby více používali datové schránky, jejichž prostřednictvím mohou komunikovat s úřady elektronicky. Bez větší pozornosti schválila Poslanecká sněmovna zákon, který je povinně zavádí pro všechny držitele živnostenského oprávnění a všechny podnikatele v takzvaných svobodných profesích a také spolky a společenství vlastníků bytů. Automaticky je pak ministerstvo vnitra podle stejného předpisu zřídí též každému, kdo si přes internet bude zjišťovat třeba stav svého řidičského bodového konta nebo využije jinou elektronickou službu státu. Dosud přitom platilo, že datové schránky využívaly hlavně firmy, pro něž byly povinné. Ostatní se do jejich zřizování příliš nehrnuli.

Poslanecký přílepek

Zákon o elektronizaci postupů orgánů veřejné moci měl původně především zefektivnit sdílení dat mezi úřady nebo zlepšit pravidla kybernetické bezpečnosti. Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj k němu ale během projednávání ve sněmovně připojil pozměňovací návrh zásadním způsobem rozšiřující okruh osob, které musí datové schránky povinně používat.

Datové schránky v Česku fungují od roku 2009. Povinné jsou ale jen pro firmy, advokáty, insolvenční správce a daňové poradce. Ostatní občané si je

mohou zřídit dobrovolně. Zatím tomu ale příliš neholdovali. Z celkového počtu více než 1,2 milionu zřízených schránek jich na běžné občany a drobné podnikatele připadá jen zhruba 526 tisíc. To představuje jen asi šest procent dospělých Čechů.

Připravovaný zákon o elektronizaci postupů orgánů veřejné moci v podobě schválené Poslaneckou sněmovnou by mohl počet uživatelů datovek nejméně zdvojnásobit. Jen živnostníků a dalších drobných podnikatelů, kteří je podle něj budou muset mít povinně, je totiž v Česku přes dva miliony. Datovou schránku jim má ministerstvo vnitra ze zákona zřídit od ledna 2023.

Kdo se přihlásí k on-line aplikacím státu, dostane od ledna automaticky datovou schránku. Pro živnostníky budou povinné do dvou let.

Už od ledna příštího roku by ji ale stát měl automaticky založit také každému, kdo se přihlásí k některé z on-line služeb státu, tedy například k Portálu občana, nebo si vyplní daňové příznání prostřednictvím portálu finanční správy Moje daně. „K aktivaci schránky pro příjem zpráv dojde prvním přihlášením nebo po 10 dnech,“ upřesňuje partner advokátní kanceláře Rowan Legal Josef Donát.

Přestože takto automaticky zřízené datové schránky budou moci lidé zase deaktivovat, mohla by i tato novinka přinést stovky tisíc nových uživatelů. Jen Portál občana, přes nějž si lidé mohou zjistit například stav svého řidičského bodového konta nebo požádat o výpis z trestního rejstříku, totiž využívá kolem 110 tisíc lidí. A to je jen jeden z prostředků, přes nějž dojde k automatickému zřízení datové schránky každému, kdo se do něj přihlásí.

„Predikce je taková, že 80, 90 procent lidí, kteří si s přihlášením přes elektronický nástroj automaticky zřídí i datovou schránku, nevytnou ji a budou ji nadále používat,“ očekává Zdeněk Zajíček, prezident ICT unie, která sdružuje velké technologické firmy působící v Česku.

Nová pravidla zřizování datových schránek má ještě posoudit Senát. Projednávání návrhu zákona o elektronizaci postupů veřejné moci zařadil na svou aktuální schůzi. Projednat ho má nejdéle do 6. května. Senátoři k zákonu sice připravili pozměňovací návrhy, žádný z předložených (do termínu uzávěrky tohoto článku) ale nemění nově zaváděné povinnosti týkající se datových schránek.

Na prahu digitální revoluce

Podle Zajíčka stojí Česko na přelomu v digitalizaci. Díky připravovanému zákonu by se mohlo přiblížit zemím, jako jsou ty skandinávské, kde už lidé na úřady osobně nechodí, ale většinu